

༡༡། བར་ཆད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ མདོར་བསྟུས།

ཁྱིམ་མཚེས་གཏན། དགེ་འདུན།

མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

༡༡། །བད་ཆད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་མདོར་བསྡུས། །

(藏文术语学理论)

ཁྱི་བསམ་གཏན། དགེ་འདུན།

མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

藏文术语学理论/山夫旦、更登编著. - 北京:民族出版社, 2002. 12

ISBN 7-105-05284-8

I. 藏… II. 山… III. 藏语-术语学
IV. H214.6

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2002)第 087762 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

<http://www.e56.com.cn>

民族出版社微机照排 北京平谷大华山印刷厂印刷

各地新华书店经销

2002 年 12 月第 1 版 2002 年 12 月北京第 1 次印刷

开本: 850mm × 1168mm 1/32 印张: 8.75

印数: 0001-2000 册 定价: 14.00 元

该书如有印装质量问题, 请与本社发行部联系退换
(总编室电话: 64212794; 发行部电话: 64211734)

ཚུལ་སྒྲིག་འགན་ཁུར་པ།	ཉ་མགྱིན་རྡོ་རྗེ།
责任编辑：	丹真多杰
མཛེས་རིས་ཁྱུས་འགྲེང་པ།	ཉ་མགྱིན།
装帧设计：	丹 真

བར་ཆད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་མདོར་བསྟུས།

ཁྱི་བསམ་གཏན་དང་དགེ་འདུན་གྱིས་ཚུལ་བསྒྲིགས་བྱས།

*

མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་བསྟན་ཞིང་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས།

(མེ་ཅིན་རྫོ་མིང་ལི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ། སྤྱི་ཨང་100013

ཁ་པར་ཨང་གྲངས་64234411—6511)

མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གི་སྤེལ་འོད་པར་སྒྲིག་ཁང་ནས་པར་བསྒྲིགས།

མེ་ཅིན་མིང་ཀུན་ཏུ་ཉ་མགྱིན་པར་ཁང་ནས་པར་བཏབ།

2002ལོའི་ཟླ་12པོར་པར་གཞི་1པོ་བསྒྲིགས།

2002ལོའི་ཟླ་12པོར་མེ་ཅིན་ཏུ་པར་ཐེངས་1 པོ་བསྒྲིགས།

དེབ་ཆད། 850mm×1168mm 1/32 དཔར་ཤོག 8.75

དཔར་གྲངས། 0001—2000 དེབ་རེར་སྒྲིང་14.00

དཀར་ཆག

1. བོད་ཡིག་གི་ཆ་འཕྲིན་བདེ་ཆད་ཚད་ལྷན་ཅན་དུ་གཏོང་དབྱེད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་མདོར་བསྟུན།-- (1)
- 1.1 ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་དང་བརྟག་དབྱེད་ཀྱི་དོན་སྤྱིང་།----- (1)
- 1.2 ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཡུལ་གྱི་དཀའ་གནད་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་དགོས།----- (4)
- 1.3 ཞིབ་འཇུག་གི་ཐབས་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་ནས་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་དོན་བོག་ལ་
འཁེལ་བ།----- (8)
2. སྤྱིར་བཏང་གི་བདེ་ཆད་བྱ་བ་དང་ཚན་རིག་----- (15)
- 2.1 ཅི་ཞིག་ལ་བདེ་ཆད་རིག་པ་ཟེར། ----- (15)
- 2.2 བདེ་ཆད་རིག་པ་དེ་འདྲ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན།----- (15)
- 2.3 བདེ་ཆད་ཀྱི་བྱ་བ་བརྒྱུད་ནས་ཅི་ཞིག་རྒྱས་ལོན་བྱེད་བྱལ།----- (18)
- 2.4 བདེ་ཆད་ཟེན་བྲིས་ཀྱི་བཀོལ་སྤྱོད།----- (28)
- 2.5 བདེ་ཆད་ཚད་ལྷན་ཅན།----- (30)
- 2.6 བདེ་ཆད་བྱ་བའི་འབྲས་བུ་ཅི་ཡིན་ནམ།----- (47)
- 2.7 བདེ་ཆད་སྤྲས་གཏན་འཁེལ་བྱེད་དམ།----- (48)
- 2.8 བདེ་ཆད་བྱ་བའི་མཐུབ་སྟོན་གྱི་ཚད་ཅོད་དང་ཚད་གཞི།----- (54)
3. བདེ་ཆད་ལས་དོན་གྱི་ཚན་རིག་གི་སྒྲུང་གཞི།----- (56)
- 3.1 བདེ་ཆད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ཐབས་ཚུལ།----- (57)
- 3.2 བདེ་ཆད་ཞིབ་འཇུག་གི་རྒྱལ་སྤྱི་མཉམ་ལས།----- (71)
- 3.3 བདེ་ཆད་བྱ་འགྲུལ་གྱི་འཛམ་གླིང་ཁྱོན་གྱི་མཉམ་ལས།----- (75)

- 3.4 བད་ཆད་མིག་པའི་སྤྱི་དོན།----- (93)
4. བད་ཆད་མིག་པའི་ཅ་དོན།----- (102)
- 4.1 སྤྱིར་བཏང་གི་བད་ཆད་མིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཅ་དོན།----- (102)
- 4.2 སྤྱིར་བཏང་གི་བད་ཆད་མིག་པའི་གཞུང་ལུགས།----- (103)
- 4.3 མིག་ཚན་གཞན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།----- (108)
5. བད་ཆད་མིག་པའི་ཅ་དོན་གཞུང་ལུགས།----- (119)
- 5.1 མཐུན་ཕྱོན་གྱི་ཅ་དོན།----- (119)
- 5.2 རང་རྒྱལ་གྱི་བྱ་དོན།----- (120)
- 5.3 དོན་སྤྱི།----- (121)
- 5.4 དོན་སྤྱི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།----- (128)
- 5.5 དོན་སྤྱི་དང་བཟོད་སྤྱིར་ཆོག་གི་མ་ལག----- (147)
- 5.6 རྒྱལ་ཡོངས་བད་ཆད་ཆད་ལྗན་ལག་ཅུ་ལ་ལྟ་ལྟ་གྱི་འཆར་འགོད།----- (163)
6. ལོ་རྒྱུད་དང་བད་ཆད་ཆད་ལྗན་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྒྲོར་རུང་ཟད་གྱུར་བ།----- (170)
- 6.1 ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་ནས་ལོ་རྒྱུད་དང་བད་ཆད་ཆད་ལྗན་ཅན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་བཟོད་བ།- (172)
- 6.2 སྐབས་དོན་ལས་འབྲེལ་ཏེ་བད་ཆད་ཆད་ལྗན་ཅན་དང་ལོ་རྒྱུད་འབྲེལ་བ་བཟོད་བ།---- (181)
- 6.3 བད་ཆད་ཆད་ལྗན་ཅན་དང་ལོ་རྒྱུད་འབྲེལ་བ་ཇི་ལྟར་བཟོད་སྤྱོད་ཚུལ།----- (204)
- 6.4 གྲུང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་མིམ་པའི་ཆད་གཞི་ལས་བད་ཆད་
མིག་པའི་གཞི་རྩའི་མིང་མཛོད།----- (224)
- 6.5 རྒྱར་བཞོད། རྒྱ་བོད་མིང་ཆོག་ཤན་སྤྱར།----- (254)
- 6.6 རྒྱར་བཞོད། དབྱིན་བོད་མིང་ཆོག་ཤན་སྤྱར།----- (263)

1. བོད་རྒྱུད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བརྟུ་ཆད་ཆད་ལྷན་ཅན་རྒྱ་གཞིར་དབྱུང་གི་ འགྲེལ་བ་མདོར་བསྟན།

རང་རྒྱུལ་ནི་མི་རིགས་མང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཞིག་ཡིན། བོད་ཀྱི་འདུས་སྡོད་ས་ཁུལ་ནི་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་
ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ས་ཁུངས་ལ་རུ་བོད་ཡིག་དང་བོད་རྒྱུད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། ཆ་འཕྲིན་
ལག་ཅུལ་མཁྱོགས་ལྷན་དུ་སྒྲེལ་བ་དང་བསྟན་བྱ་སྤྱད་གསར་བ་དང་། བརྟུ་ཆད་གསར་བ་རྒྱ་གཞིར་རྒྱས་
པ་བཞིན་རྒྱ་བྱུང་སྟེ། བོད་ཀྱི་རྒྱུད་ཆའི་ནང་དོན་སྤྱིའི་གོ་བ་ལེན་སྤངས་མི་འདུ་བས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གྱི་
དཔལ་འབྱོར་དང་། ཆོན་རིག་རིག་གནས་སྒྲེལ་རེས་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཡོང་བ་ལ་ཤུགས་སྒྲེན་ཆེན་པོ་
ཐེབས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་བོད་རྒྱུད་ཀྱི་བརྟུ་ཆད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་དེར་ཡང་རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་གྱི་
དོན་ཟུན་མཐོ་ཆད་ཡོད་པའི་མ་ལག་གསར་བ་ནང་འདྲེན་དང་རྒྱུད་རིགས་ལྷན་མང་གི་བརྟུ་ཆད་ཆོག་
མཛོད་ཙམ་སྒྲིག་བྱེད་པ་སོགས་འདུས་ཡོད། བོད་རྒྱུད་ཀྱི་བརྟུ་ཆད་མཐུན་འགྲེལ་དང་གོང་དུ་སྒྲེལ་བར་
རེས་པར་རུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དགོས་པ་མ་ཟད། བོད་ཡིག་གིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་
གྲུབ་འབྲས་ཉམས་སྦྱང་ཐོབ་པ་དབྱུང་གཞིའི་མེ་ལོང་རྒྱ་བསྐྱེད་ནས། ཁ་སྐོར་དང་། གསར་གཏོང་།
གཡར་ཆོག་སྟེ་ཐེབས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཐ་སྤྱད་སྤྱོད་སྤངས་དང་ཐ་སྤྱད་གསར་གཏོང་སྒྲོས་ཆ་འཕྲིན་ལག་
ཅུལ་གྱི་བརྟུ་ཆད་ཆོག་མཛོད་གཏན་འཁེལ་བྱེད་པའམ་དེ་དང་མཐུན་པའི་གཞི་གྲངས་མཛོད་ཀྱི་མཉེན་
ཆས་གསར་གཏོང་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

1.1 ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་དང་བརྟུ་ཆད་ཀྱི་དོན་སྤྱོད་།

བོད་རྒྱུད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བརྟུ་ཆད་ཆད་ལྷན་རྒྱ་འཐུར་བར་མཐའ་དབྱོད་ཞིབ་འཇུག་ཐད་ནས་ནང་དོན་
གཉིས་ཡོད། བོད་རྒྱུད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བརྟུ་ཆད་ཆད་ལྷན་རྒྱ་འཐུར་བར་ཞིབ་འཇུག་དང་གཞི་གྲངས་ཀྱི་

འཕྲིན་བད་སྟོན་རྒྱལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོར་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བད་ཆད་ཆད་སྟོན་རྒྱལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོར་ཅན་དུ་དངོས་སུ་འགྱུར་དགོས་པ་ས་ན་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བད་ཆད་ཆད་ལྷན་ཅན་དུ་རེས་པར་གཏོང་ཞིང་། རང་རྒྱལ་གྱི་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བད་ཆད་ཆད་ལྷན་ཅན་གཅོད་པའི་ཕྱོགས་ནས་གྲུབ་འབྲས་ཏུ་ཅང་མང་པོ་བྱུངས་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་དུས་མཆུངས་སུ་བད་ཆད་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་བ་དང་ལྷ་མགོ་ཚུགས་པ་ཙམ་རེད། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་བྱ་བ་འདིར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་། བད་ཆད་རིག་པ། ཆོན་རིག་རིག་པ་དང་སྟོན་རྒྱལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོར་ཅན་གསལ་གྱི་རིག་གཞུང་ཆོན་ཁག་གི་ཞིབ་འཇུག་མཉམ་འབྲེལ་ལ་བྱག་ཡོད་པས། བྱ་བ་དེར་ཞིབ་འཇུག་བརྒྱུད་ནས་གོང་འཕེལ་དུ་འགོ་བཙུང་ཟད་དཔལ་འདུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆའི་བད་ཆད་ཆད་ལྷན་ཅན་གྱི་དམིགས་བསལ་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་བོད་སྐད་ཀྱི་བད་ཆད་ཞིབ་འཇུག་དང་དོ་དམ་ལས་ཁུངས་བཙུགས་ཡོད། ①

བོད་སྐད་ཀྱི་བད་ཆད་ཞིབ་འཇུག་གི་ཕྱོགས་ནས་བྱ་བ་གང་མང་སྟེལ་མྱོང་། འོན་ཀྱང་། ཆ་འཕྲིན་ལག་རྒྱལ་དང་བོད་ཡིག་བད་ཆད་ཆད་ལྷན་དང་མཐའ་དབྱེད་ཞིབ་འཇུག་གི་ཕྱོགས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་མང་པོ་མེད་དེ། ཆོན་རིག་དང་། རིག་གནས་བཟེ་རེས་དང་བྱ་སྟེལ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་གཤམ་ཡོན་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དུས་རབས་ཀྱི་བཞོལ་ལས་སྟེང་དུ་སྟོན་པར་བོད་སྐད་ལ་འགོག་རྒྱུན་དང་ཆོད་འཛོན་འཕྱུར་གྱིད། རྒྱལ་སྤྱིའི་བད་ཆད་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་འཕེལ་ཕྱོགས་ནི་བད་ཆད་ཞིབ་འཇུག་དང་གཤམ་ཡོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་སམ། ཆ་འཕྲིན་ལག་རྒྱལ་རྒྱུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། བད་ཆད་དང་གཤམ་ཡོན་ལས་དོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་འཇུགས་དགོས་ཤིང་། མཁྱོགས་སྤྱར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགོ་བཙུག་པའི་ཆ་འཕྲིན་ལག་རྒྱལ་བཞོལ་ནས་བད་ཆད་རྩོམ་སྒྲིག་བྱེད་པར་རམ་འདགས་ལུ་བའམ། དོན་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་འགྱུར་ཕྱོག་དང་། གཤམ་ཡོན་གྱི་གྲུབ་ལུགས། མཛོན་ཚུལ། བཞོད་སྒྲིག་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བ་དང་སྟོན་སྟེང་བཅས་ཐག་གཅོད་བྱ་ཞིང་། གཞུང་ལུགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་མ་གཏོགས། བྱ་བ་གཅོད་པོ་ནི་སྟོན་རྒྱལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལོར་ཅན་གྱི་ཆ་འཕྲིན་བྱུང་ཞོངས་ཀྱི་བད་ཆད་གཞི་གངས་ཀྱི་མཛོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་གསར་གཏོང་བྱེད་རྒྱུར་མིག་སྤར་ཆེད་རྩོམ་འགའ་ཙམ་ལས་འཁོད་མེད།

བོད་སྐད་གི་ཆ་འཕྲིན་བད་ཆད་ཆད་ལྷན་ཅན་དུ་བསྒྱུར་ཏེ་བོད་ཡིག་གི་སྟོན་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་བཞོལ་སྟོན་པའི་བྱུང་ཁོངས་སྟོན་དུ་བོད་ཡིག་གི་ཆོན་རིག་བད་ཆད་གཏན་འཁེལ་དང་། གསོག་འཛོག་དང་སྟོན་སྟེན་བྱེད་པའམ། ཡང་ན་བྱུང་ཁོངས་གཞན་དག་གི་བོད་ཡིག་བད་ཆད་གཏན་འཁེལ་ལམ་བྱུང་པར་དུ་བོད་ཡིག་གི་ཆོན་རིག་བད་ཆད་ལ་སྒྱུལ་འདེད་གི་ལུས་པ་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།

སྟོན་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་གྱིས་བོད་ཡིག་གི་བད་རྟགས་ཐག་གཅོད་པའི་བྱུང་ཁོངས་སྟེ། དཔེར་ན་བོད་སྐད་གི་ཆ་འཕྲིན་དཀར་ཆག་འཛོལ་བ་དང་། རང་བྱུང་གི་སྐད་ཆ་རྟགས་པ་དང་བྱ་བོད་དཔྱིན་གསུམ་གྱི་སྐད་རིགས་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་ལོ་རྒྱུད་པ་སོགས་གྱི་བྱོགས་ནས་གཞུང་ལུགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་རྒྱུད་རིམ་ལྷན་པའི་སྟོན་ནས་དག་མཚན་འདོན་པར་དགོས་ངེས་གྱི་སྒྲུང་གཞི་འཇུགས་དགོས་པ་རེད། དེར་རབས་གྱི་འཛམ་གླིང་གི་ཆོན་རིག་མཁྱེགས་སྒྱུར་གོང་འཕེལ་བྱུང་ཏེ། གཞུང་ལུགས་གསར་པ་དང་། དོན་སྟོན་གསར་པ། དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་གསར་པ། ལག་རྩལ་གསར་པ། བཟོ་རྩལ་གསར་པ་སོགས་རྫོགས་མཐའ་མེད་པའམ། བད་ཆད་གསར་པ་སྟེ་མཐུད་དུ་འཕར་སྟོན་བྱུང་བ་དང་། དེ་མིན་བད་ཆད་ཆད་ལྷན་ཅན་གྱིས་བོད་ཡིག་གི་སྟོན་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་ཐག་གཅོད་བྱུང་བ་དང་། ད་སྟེལ་གྱིས་སྟོང་ནས་ཆ་འཕྲིན་འབྲེན་པའམ། བོད་གྱི་སྟོན་གསོ་དང་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་འབྱུང་བ་ལ་གྱགས་རྒྱུན་ཟབ་མོ་ཐོབ་ལ། བོད་གྱི་སྟོན་ཆོགས་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་སྟེ་འགྲོ་བར་དངོས་ཡོད་གྱི་དོན་སྟོང་གལ་ཆེན་ཞིག་ལྷན་འདུག།

བོད་ཡིག་གི་བད་རྟགས་ཐག་གཅོད་པའི་བད་ཆད་གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ནི་དཔལ་འབྱོར་གསར་སྟེལ་གྱི་རིན་ཐང་ཉ་ཅང་ལྷན་པའི་བྱུང་ཁོངས་སྟེ་གཏོགས་གིང་འབྲེལ་པའམ། དེས་བོད་ཡིག་གི་སྟོན་རྒྱལ་ཅིག་མཛོད་དང་བོད་ཡིག་གིས་བྱའི་ཆོག་མཛོད་གྱི་མ་ལག་གསལ་བྱ་བོད་དཔྱིན་གསུམ་གྱི་འབྲུལ་འཁོར་ཡིག་སྒྱུར་གྱི་མ་ལག་སོགས་དང་ཡང་ན་ཆོང་ཟོག་རིན་གོང་གི་ཉེར་སྟོན་སྟོན་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་གྱི་མ་ལག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་སྒྱུལ་འདེད་གི་ལུས་པ་ལྷན་ཞིང་། བད་རྟགས་ཐག་གཅོད་གྱི་བོད་སྐད་གི་བད་ཆད་གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་གསར་སྟེལ་བྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་།

གི་ལག་རྩལ་བརྩེ་རེས་བྱེད་པའི་ཁྱོད་གོ་དོན་ལེན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དང་། གོ་ལོག་ཐེབས་པ་མི་ཡོང་བ་
བྱས་ནས། རྣམ་གྲངས་དེ་ལ་རྒྱུར་རིང་གི་སྒྲིཊ་གས་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཕན་ལེ་ཞིག་ལྡན་དགོས།

1.2 ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཡུལ་གྱི་དཀའ་གནད་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱ་དགོས།

ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཡུལ་གྱི་བསམ་འདོན།

བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བརྒྱུ་ཆད་ཆད་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་འཇུགས་པ་དེ་ནི་སློབ་
རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་གྱི་སྟེར་ནས་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བརྒྱུ་ཆད་གཅིག་ཁྱུར་བྱུང་ཞིང་། བརྩེ་རེས་དང་
གསོག་འཛོག་གས། རྒྱལ་བ་དམིགས་ཡུལ་དུ་བརྒྱུད་སྟེ། སློབ་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་གྱི་ལག་རྩལ་བྱུང་བོངས་
སྲུ་བོད་ཡིག་གི་བརྒྱུ་ཆད་ཆད་ལྡན་ཏུ་གཏོང་བར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་དངོས་སྲུ་འགྲུབ་བར་རྒྱལ་འདིད་
ཐེབས་པ་དེ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན།

(གཅིག) བོད་སྐད་ཀྱི་བརྒྱུ་ཆད་དང་གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་པེད་སྟོན་བྱས་ནས་སྒྲར་ལས་ཡང་དག་
དང་མཁྱོགས་རྒྱར་གྱི་སྟོན་ནས་བོད་སྐད་བརྒྱུ་ཆད་དང་གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་མང་པོའི་ཁྱོད་མཁོ་པའི་ཆ་
འཕྲིན་ལེན་ལ། སྒྲུལ་ཅིས་དང་། གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་འཛོལ་པའི་ཁྱོད་དུ་བོད་སྐད་བརྒྱུ་ཆད་ཀྱི་དོན་
མང་གི་རང་བཞིན་དང་། དགོས་མེད་ཀྱི་གཞི་གྲངས་འབྲུད་དགོས། གཞི་གྲངས་གྱི་ཡང་དག་པའི་རང་
བཞིན་དང་སློབ་གཏད་ཆོག་པའི་རང་བཞིན་ཉིད་སྒྱུར་དགོས།

(གཉིས།) བོད་སྐད་ཀྱི་བརྒྱུ་ཆད་དམ་གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་འཇུགས་པ་དེ་ནི་མཐར་ཐུག་
གི་དམིགས་ཡུལ་ཡིན། དེ་ནི་བོད་སྐད་བརྒྱུ་ཆད་ཀྱི་མ་ལག་འཇུགས་བར་གཞི་འཛོན་ས་བྱས་
གིང་། བོད་སྐད་གཞི་གྲངས་མཛོད་ཀྱི་མ་ལག་གིས་དམིགས་བསལ་གྱི་ཆ་འཕྲིན་བོད་སྐད་ཀྱི་དོན་སྒྲི་
དང་བརྒྱུ་ཆད་ཐག་གཅོད་བྱས་ཆོག་པ་ཡིན།

(གསུམ།) བོད་སྐད་ཀྱི་བརྒྱུ་ཆད་དམ་གཞི་གྲངས་མཛོད་ཀྱི་མ་ལག་ཡོད་པས་ན། ཡོངས་བྱུང་
གྱི་སྟེར་ནས་མཉེན་ཆས་སྒྲིཊ་གས་གསར་སྟེལ་བྱས་ནས་བཀོལ་ཆོག་པ་རེད། དཔེར་ན་ལུང་བྱོགས་གྱི་
ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ཁྲུང་ལུང་བོད་ཡིག་སློབ་རྒྱུ་དང་སློབ་འབྲིང་གི་སློབ་དཔེ་དང་སྒྱུར་རིས་②

དག་གིས་བོད་རྒྱད་ཀྱི་བད་ཅད་དམ་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་ཀྱི་སྟེང་གི་ཆ་འཕྲིན་གྱི་ཐོན་ཁུངས་ལ་མཉམ་
རེལ་བྱེད་པ་མ་ཟད་སྤར་གཞིའི་སྟེང་ནས་གཞི་གྲངས་བརྗེ་རེས་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་པར་སྤར་གཞི་
རྟུགས་པར་སྒྲུལ་འདེད་བྱུང་།

(བཞེ།) དེའི་སྟེན་གྱིས་བད་ཅད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་དོ་དམ་སྒྲུབ་པའི་གྲོག་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་ནི་གཙོ་
པོ་དམིགས་ལུལ་སྒྲུ་ཚོགས་ཀྱི་རིམ་པ་བརྒྱད་དེ་བད་ཅད་ཀྱི་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་བཙུགས་ནས་མདོར་བྱ་
འགྱུར་བ་དེ་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེར་བརྟེན་བོད་རྒྱད་ཀྱི་བད་ཅད་དམ་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་འཛུགས་པ་དེ་ནི་
བོད་རྒྱད་བད་ཅད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་དོ་དམ་རང་འགྲུལ་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་དང་ཚད་ལྡན་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་ལ་
སྒྲུལ་འདེད་དང་ཐན་ཐོགས་ཡོད་པ་རེད།

བོད་རྒྱད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་ནི་བོད་ཁུལ་གྱི་ཆ་འཕྲིན་ཡོང་ཁུངས་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། མི་རིགས་གཞན་
ཀྱི་རྒྱད་ཆ་དང་ཡི་གེ་ཆ་འཕྲིན་དག་བོད་རྒྱད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་ལ་སྒྱུར་རྗེས་ད་གཞོན་བོད་མི་དམངས་ཀྱིས་
རྟོགས་ཤིང་དང་ལེན་བྱེད་བྱེད་པ་ཡིན། བོད་མི་དམངས་ཆ་འཕྲིན་གྱི་སྒྲི་ཚོགས་སུ་འབྱོར་པའི་དུས་གྲོག་
རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་བཞོལ་ནས་བོད་ཡིག་གིས་བད་ཅད་རྟགས་ཐག་གཙོད་བྱེད་བྱེད་མིན་དེ་ནི་བྱེད་རྟགས་གཙོ་
པོ་ཞིག་ལ་རག་ལས་ཤིང་། བོད་རྒྱད་ཀྱི་བད་ཅད་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུར་འཕེལ་བྱས་དལ་བ་དང་བོད་
ཁུལ་གྱི་ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་གྱི་ཡོང་འཕེལ་དང་བྱེད་གདལ་དུ་གཏོང་བར་ཚོད་འཛིན་བྱས་ཀྱིར། རེས་
པར་དུ་བད་ཅད་རྟགས་ཐག་གཙོད་ཀྱི་ལག་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཡིག་གི་བད་ཅད་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་
ཀྱགས་སྟོན་བྱས་ཏེ་གྲོག་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་ནས་བོད་ཡིག་གིས་བད་ཅད་རྟགས་ཐག་གཙོད་བྱེད་པའི་བད་ཅད་
ཀྱི་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་འཛུགས་པ་དང་། དེ་དང་བསྟུན་པའི་བོད་རྒྱད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བད་ཅད་ཀྱི་དབྱེལ་
ལས་དེ་མིན་བོད་ཡིག་གི་གྲོག་རྒྱལ་ཅིས་མཛོད་བཙུགས་ཀྱིས་བོད་མི་དམངས་ཆ་འཕྲིན་གྱི་སྒྲི་ཚོགས་ལ་
སྒྲེབས་པའི་འཕེལ་རིམ་རེ་མཚུགས་སུ་གཏོང་དགོས་པ་རེད།

ལྷ་རྒྱལ་གཙོ་བོ།

རང་རྒྱལ་ནི་མི་རིགས་མང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཞིག་ཡིན་ལ། བོད་ནི་རང་རྒྱལ་རྒྱུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞིང་

ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་སྐོར་སྐོར་ལྟ་བུ་འདུས་སྐོང་དང་། བོད་ཡིག་ལེད་སྐྱོད་ཀྱི་དཔེ་ལོན་ཡོད། ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་མགྲོགས་ལྟར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་མོང་བ་དང་བསྟན་ནས། རོན་སྐྱེ་གསར་བ། བདེ་ཆད་གསར་བ་འཕོར་ཆེན་གྱི་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་ཁྱོད་རོན་སྐྱེའི་གོ་བ་ལེན་རྩལ་གཅིག་འགྱུར་མིན་པས། བོད་སྐད་ཀྱི་དཔེ་ལ་འཕྱོང་དང་། ཆོན་རིག་རིག་གནས་ཀྱི་བརྗེ་རིས་སམ་མཉམ་ལས་ལྟེན་པར་བྱགས་སྟེན་ཆ་བས་ཆེན་གྱི་དཔེ་ལོན། དེར་བརྟེན།

① བོད་སྐད་ཀྱི་བདེ་ཆད་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱལ་སྐྱེའི་རང་བཞིན་གྱི་རིས་ཐིག་གི་མ་ལག་གསར་བ་ནང་འདྲེན་དང་སྐད་རིགས་མང་པོའི་བདེ་ཆད་དང་ཐ་སྐད་དང་ཅིས་སྐྱིག་ཀྱི་དཔེ་ལ་དཔེར་ན། བདེ་ཆད་རིག་པའི་རྩ་བའི་ཐ་སྐད་དང་སྐོག་རྒྱུ་ཅིས་འཁོར་གྱི་བདེ་ཆད་རྒྱ་པོར་དབྱིན་གསུམ་གྱི་སྐྱོར་ཀྱི་ཕྱོད་པའི་ལས་ལོགས་དང་ཡིག་སྐྱུར། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཡིག་གིས་སྐྱོ་ཐབ་པའི་བྱ་བ་བཟང་པོར་བསྐྱབ་དགོས།

② བོད་སྐད་ཀྱི་བདེ་ཆད་མཐུན་འགྲིག་རང་གོར་དུ་འཕེལ་བ་ལ་རིས་པར་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྟར་ལ། བོད་ཡིག་གི་སྟེང་ནས་ཞིབ་འཇུག་དང་ཉམས་སྦྱོར་བྱངས་པ་དབྱེད་གཞིའི་མེ་ལོར་དུ་བྱས་ཏེ། གསར་གཏོང་དང་། ཁ་སྐོང་དང་། གཡུང་ཆོག་གི་ཐབས་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་སྐད་གསར་བ་བཟོ་བ་དང་། ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་བདེ་ཆད་ཀྱི་མཛོད་གཏན་འཁེལ་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེ་དང་མཐུན་པའི་གཞི་གངས་མཛོད་ཀྱི་མཉེན་ཆས་འདིར་བ་ལ་ཟེར།

③ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ལ། སྔོན་རྒྱུན་གྱི་ཐ་སྐད་ཁྱད་ཆོས་སུ་མ་ཆོགས་པ་དང་། ཐ་སྐད་ཡིག་རྒྱུར་ཀྱི་དཔེ་རྒྱས་པ་ཆེ་པས། གཞི་གངས་ཀྱི་མཛོད་སྐྱོ་ཆོགས་གསར་སྐྱེལ་ཀྱི་དཔེ་ལ་ཕན་པ་ཡོད།
ནང་རོན་གཙོ་བོ།

སྐོག་རྒྱུ་ཅིས་འཁོར་གྱི་ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་དང་བོད་ཡིག་བདེ་ཆད་ཚད་ལྡན་གཏོར་བའི་མུང་གཞི་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཀྱི་དཔེ་ལོན། དེ་ཡང་སྐྱོ་རིག་པ་དང་། གཏན་ཆོགས་རིག་པ། བདེ་ཆད་རིག་པ། ཆ་འཕྲིན་ཆོན་རིག་དང་ཆོན་རིག་སྐྱ་མང་བཅས་ཀྱིས་སྐྱེལ་དགོས་ལ། བོད་སྐད་དང་རྒྱ་སྐད་དབྱིན་སྐད་

མེགས་སྐད་རིག་སྒྲུབ་མཉམ་འབྲེལ་དང་། བོད་དང་བྱུ་མོགས་མི་རིགས་མང་པོ་དང་མཉམ་ལས་བྱ་སྒྲུབ་
ཆེད་ལམས་ཡོན་ཏན་ཅན་ནམས་ཀྱིས་མཐུན་སྒྲུབ་དང་གཞིགས་འདེགས་ཀྱི་བྱ་བ་སྒྲུབ་སྒྲུ། དེའང་གཙོ་
བོ་ཆ་འཕྲིན་ལག་ཅུལ་དང་“བདུ་ཆད་རིག་བའི་བོད་ཡིག་གི་ཆུང་གཞིའི་གསྐད་”ལེའི་བ་འཁྲུག་དང་
ཡིག་སྒྲུབ་བྱས་ནས་“བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་ལག་ཅུལ་ཀྱི་བདུ་ཆད་གཞི་ཡུལ་ཀྱི་མཆོད་”སྒྲུབ་དགོས་པ་
འོད།

གྲོག་རྒྱལ་ ཅིས་ འཁོར་ བྱིས་ བོད་ ཡིག་ གི་ བད་ ཆད་ ལ་ ཞིབ་ འཇུག་ བྱེད་ པ་ དེ་ བོ་ གྲོག་ རྒྱལ་
 ཅིས་ འཁོར་ དང་ བོད་ ཡིག་ གི་ བད་ ཆགས་ ཐག་ གཙོད་ གྱི་ ལག་ རྒྱལ་ བད་ གྱོད་ བྱས་ བས་ བོད་ ཡིག་ གི་ བད་
 ཆད་ འཁོར་ ཆེན་ དང་ དེ་ མིན་ འབྲེལ་ ཡོད་ གཞི་ གྲངས་ གྱི་ མཛོད་ ཐག་ གཙོད་ བྱས་ ཏེ། བོད་ རྒྱུད་ གྱི་
 ཆ་ འཕྲིན་ བརྗེ་ རེལ་ དང་ གྲོག་ རྒྱུད་ བའི་ དགོས་ ལ་ བོ་ ཆོས་ ལ། ཆ་ འཕྲིན་ ལག་ རྒྱལ་ དང་ བོད་ ཡིག་ གི་
 བད་ ཆད་ གཞི་ གྲངས་ ལ་ རིགས་ བཀའ་ བས་ ཞིབ་ འཇུག་ གས། རྒྱལ་ ཕྱིའི་ རང་ བཞིན་ དང་ རང་ ས་ གནས་
 གྱི་ གཤང་ རོན་ ཐག་ གཙོད་ བྱེད་ པ་ དེ་ བོ་ ཆཙ་ ལ་ འདི་ བས་ ཞིབ་ འཇུག་ བྱེད་ བའི་ བར་ རོན་ གཙོ་ བོ་ ཡིན།

དཀའ་གནད་ཆེ་སར་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པ།

བོད་ཡིག་གི་བད་ཆད་ཆ་འཕྲིན་དོ་དམ་བྱས་ནས་སློབ་རྒྱལ་ཅིས་ལམ་ཅན་ཏུ་གཏོང་བྱུང་གི་
 གཙོ་བོར་གཞི་བྱངས་ཀྱི་མཛོད་ལྷ་ཚོགས་དམིགས་ལུལ་དུ་འཛིན་པའི་ཐོག་ནས་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས།
 དེར་བརྟེན། བོད་ཡིག་གི་སློབ་རྒྱལ་ཅིས་ལམ་ཅན་རམ་ཞོར་འདེགས་བད་ཆད་ཀྱི་བྱ་པའི་གནད་ཆེ་སའི།
 ཆ་འཕྲིན་བརྗེ་རེས་བྱེད་པར་བོད་ཡིག་གི་བད་ཆད་དམ་གཞི་བྱངས་ཀྱི་མཛོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་གསར་
 གྲེལ་བྱེད་དགོས་ལ། རྣོག་འཛིང་གི་རང་བཞིན་ནི། ཆ་འཕྲིན་གྱི་ལག་རྩལ་དང་བད་ཆད་ཀྱི་བྱངས་ཀ་
 མང་ལ། གཞི་བྱངས་ཀྱི་རེགས་ལྷ་མང་ཞིང་། གཞི་བྱངས་ཀྱི་རྣམ་པ་རྣོག་འཛིང་ཡིན་པ་དང་། གཞི་
 བྱངས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་ཡང་རྣམ་པ་ལྷ་ཚོགས་ཡིན། དཀར་ཚོགས་ཆེ་བའི་རང་བཞིན། བོད་ཡིག་གི་གཞི་
 བྱངས་ཀྱི་མཛོད་གསར་གྲེལ་བྱེད་པར་དཀར་ཆག་ཆེ་ལ། ཐུགས་བསྟུས་རང་བཞིན་གྱི་ལྷགས་ཆེ་ཞིང་།
 དེ་མིན་མཐོ་རེས་གསར་བྱུང་གི་ལག་རྩལ་དང་ཚན་རིག་ལྷ་ཚོགས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་འཇུག། ད་རུང་བོད་

ལུལ་གྱི་རྒྱ་སྟོབས་དང་དངོས་ཤུགས་ཞན་སྟབས། བོད་ཡིག་གིས་གཞི་གུངས་ཀྱི་མཛོད་གསར་སྟེལ་བྱེད་རྒྱར་ཆོད་འཕྲིན་བྱས་འདུག་ཞིང་འཇུག་བྱ་པའི་གནད་ཆེ་ས་ནི་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བདེ་ཆད་ཆད་ལྷན་ཅན་བཞུགས་ཀྱིས་གཏན་འཁེལ་སྒྲིག་སྟེལ་བྱེད་པ་དང་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་བདེ་ཆད་ཆད་ཀྱིས་གཞི་གུངས་ཀྱི་མཛོད་གསར་སྟེལ་བྱེད་དགོས། མིག་ཀྱང་། ལུལ་བྱང་མི་རིགས་སྟོབ་བྱ་ཆེན་མོའི་ཆ་འཕྲིན་ལས་ཁུངས་དང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཀྱི་སྟོབ་བྱིད་ཞིབ་འཇུག་པ་མཉམ་སྦྲུབ་བྱས་ཏེ། ཆོད་ལྷ་ཁང་འཇུགས་སྒྲིབ་བྱེད་རྒྱ་དང་ཆབས་གཅིག་ཏུ་སྒྲིག་ཆས་བྱང་ཟད་སྟོན་བོན་ཡིན་གྱིང་། ལག་རྩལ་ཡང་འཛོམས་གིང་ཆོད་ལས་སྟེལ་སྒྲིག་བྱས་པ་འོས་གིང་འཆོམས་པ་དང་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་སྟོ་ཆོགས་ཆ་ཆད་བས། གསར་སྟེལ་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་ཤོགས་ནས་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་ལྱང་པའི་རྣམ་པ་ལྷན་པ་ཐག་ཆོད་རེད།

1.3 ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་ཐབས་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་ནས།

ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་མཐར་ཐུག་དོན་ཐོག་ལ་འཁེལ་དགོས།

ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་ཐབས་དང་རྣམ་པ།

བོད་ཡིག་གི་བདེ་ཆད་རིག་པ་རིག་གཞུང་ཆོན་ཁག་ལས་བཞུལ་བ་ནི་(བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་བཅས་ཀྱི་འབྲེལ་སྦྲེར་གྱི་བྱང་ཆོས་དང་)སྐད་ཆ་ལས་བཞུལ་བ་ནི་(བོད་སྐད། བྱ་སྐད། དཔྱིན་སྐད།)བཅས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ལ་ཟེར་བའོ། རྣམས་གུངས་འདིར་ཤོགས་གཉིས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་བརྒྱད་ནས་ཕན་ཚུན་ཁ་སྦྲོན་དང་མཉམ་དུ་ཡར་སྐྱེལ་ཡོང་བ་བྱ་དགོས།

(1)སྟོག་རྩལ་ཅིས་འཁོར་གྱི་བྱང་ཁོངས་ལ་ཁ་གཏད་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བུ། སྟོག་རྩལ་ཅིས་འཁོར་ཆེད་ལས་ཀྱི་གོ་དོན་དང་བདེ་ཆད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ། དེར་བརྟེན། ཞིབ་འཇུག་གིས་བྱ་བ་ནི་སྟོག་རྩལ་ཅིས་འཁོར་གྱི་བྱ་བ་སྦྲུལ་མཐའ་དང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བྱ་བ་སྦྲུལ་མཐའ་གིས་མཉམ་དུ་སྦྲུབ་དགོས།

(2)སྐད་བདེ་རིག་པ་ལ་ཁ་གཏད་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ། བོད་ཀྱི་སྐད་བདེ་རིག་པའི་ཤོགས་ནས་བོད་ཀྱི་བདེ་ཆད་ནི་བོད་ཀྱི་བདེ་ཆད་ལག་རྩལ་གྱི་ཆེད་ལས་ལག་རྩལ་གྱི་ཐ་སྐད་དེ་བོད་ཡིག་གི་བྱ་

སྟེན་རིག་པའི་ཁག་གཅིག་ལ་བརྩིས་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ། དེའང་བད་ཅན་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སྐད་ཆ་སྤྱིའི་རང་པའི་ཞེན་ཡིན་ལ། བོད་སྐད་དང་། རྒྱ་སྐད། དབྱིན་སྐད་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བར་དམིགས་བསམ་ལྗིད་རང་པའི་ཞེན་ཡོད་པ་དང་། ད་རུང་བོད་སྐད་དང་། རྒྱ་སྐད། དབྱིན་སྐད་ཀྱི་བར་དོ་མཉམ་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུ། དེར་བརྟེན་ཚན་པ་དེར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཆེད་མཁས་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་དང་ཡིག་རྒྱུར་གྱི་བྱ་བ་རྒྱལ་པའི་མི་སྣ་ལུགས་དགོས་པ་ཤིང་། ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་དང་བོད་ཡིག་གིས་བད་ཅན་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་སྒྲིལ་པ་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བད་ཅན་གསལ་བྱེད་ཀུན་གྱི་ལག་རྩལ་དང་བད་ཅན་རིག་པའི་ཁ་ཐོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲུག་པ་ལས། རྒྱལ་སྤྱིའི་བད་ཅན་རིག་པར་ཞིབ་འཇུག་གམ་ཤེས་བྱའི་གཞུང་ལུགས་དང་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་རྒྱུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་བད་ཅན་དང་བོད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་ལས་དོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་འཇུགས་སྒྲིབ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། མགོ་གས་ལྷུང་གིས་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་བཞེན་པའི་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་བཞོལ་ནས་བོད་ཀྱི་བད་ཅན་ཚོམ་སྒྲིག་ལ་རམ་འདེགས་དང་། དོན་སྤྱི་བྱེད་གཅོད་པའི་གནས་རྒྱལ་ལ་འགྱུར་ལྷོག་བྱུང་བ། ཤེས་ཡོན་རྒྱ་ལྷུང་ཏེ་མདོན་ལ་འགྱུར་ལྷོག་བྱུང་ཞིང་སྒྲོག་སྟེན་བྱེད་པ་ལ་ཟེར།

བོད་ཡིག་གིས་བད་ཅན་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་སྒྲིབ་པ་ནི་གནས་རྒྱལ་རིམ་བསམས་ཀྱིས་གོ་རིམ་ཞིག་ཡིན་པ་ལྟོག་རྒྱུ་མེད་པ་དེའང་གྱི་རོལ་དང་བསྟན་ནས་ཐོགས་གང་ཅད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བརྗེ་པེ་མ་བྱས་པ་རྒྱུན་ཅད་མེད་པ་ལས་བྱུང་པའི་ཐོན་སྐྱེད་གསལ་བ་ཞིག་ལ་གོ་བ་ལེན་རྒྱུ་དང་། ལྷུང་མ་རྒྱལ་པ་བྱུང་རྒྱལ་པར་འགྱུར་བ། རིམ་གྱིས་འཕུས་ཅོད་རྒྱུ་འགོ་པའི་གོ་རིམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤིང་། བོད་སྐད་དེ་མཐར་གཏུགས་ན་བོད་ཡིག་གིས་མདོན་བསམ། བོད་ཡིག་གི་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་ལ་གཞུས་ཀྱི་ནམ་པ་འགའ་ཡོད།

① བོད་ཡིག་བད་ཅན་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་ཀྱིས་དོན་སྤྱི་ལ་ཁ་གཏད་པ།

བོད་ཡིག་གི་བད་ཅན་ཀྱི་མཛོད་ནས་དོན་སྤྱིའི་ཐོགས་ལ་ཁ་གཏད་པའི་མཚན་ཉིད་གཟབ་ནན་

ཞིག་དགོས་ངེས་དང་། མཚན་ཉིད་དེར་ཆེད་ལས་ཆད་ལྷན་པ་དགོས་ངེས་ཡིན་ལ། མཛོད་དེར་མ་ལག་
ལུགས་མཐུན་དང་གོ་ངེས་ལྷན་པ་ཅིས་ཀྱང་མངོན་གསལ་དུ་བྱུང་བ།

② ཡིག་སྒྲུབ་ཀྱིས་བོད་ཡིག་གི་བདེ་ཆད་ཀྱི་མཛོད་ལ་ཁ་གཏད་བ།

དེ་འདྲའི་མཛོད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ལ་བལྟས་ནས་སྐད་བཤའི་བདེ་ཆད་དོ་མཉམ་པ་དང་། ཡང་
ན་དབྱིན་དང་བྱ་བོད་གསུམ་གྱི་བདེ་ཆད་དོ་མཉམ་ཡོད་པ་མ་ཟད། ད་དུང་རྒྱ་རིག་པའི་ཆ་འཕྲིན་འདུ་བ་
ཡིན། དཔེར་ན། མིང་གི་ངོ་བོ་དང་། ཆོག་སྦྱོར་སྦྱོད་ཡུལ། དཔེ་འཛིག་སྤངས་སོགས་བསྟན་ཡོད།

③ ལུ་བ་འོངས་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་ཁ་གཏད་བའི་བོད་ཡིག་གི་བདེ་ཆད་ཀྱི་མཛོད།

དཔེར་ན། ཆེད་ལས་འོངས་གཏོགས་ལ་མཚོན་ན། མ་ལག་ཆད་བའི་ཡིག་སྒྲུབ་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་
གྲུབ་ཆ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེས་དམིགས་བསལ་གང་ཡིན་གྱི་དེ་བ་ཆོམས་པ་ཡིན།

④ དམིགས་བསལ་གཞན་དག་ལ་མཁོ་བའི་བོད་ཡིག་གི་བདེ་ཆད་ཀྱི་མཛོད།

དཔེར་ན། ཀུན་སྦྱོད་ཆོག་མཛོད་དང་། ཡིག་ཆགས་འཛེལ་བའི་མཛོད་སོགས་ལྟ་བུ། དགོས་
མཁོ་དངོས་ལྟར་རྒྱས་འགོད་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། རྣམ་པ་མི་འདྲ་བའི་བོད་ཡིག་གི་བདེ་ཆད་ཀྱི་མཛོད་
ནང་དུ་ཟེན་གཉིས་ལྟར་སྒྲ་ཁ་མི་གཅིག་པའི་གཞི་གྲངས་ཡོད། དེ་དག་ཆད་མ་བོད་སྐད་ཀྱི་བདེ་ཆད་ཆད་
ལྷན་ཅན་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན།

མཚུག་མཐར་གྱི་གྲུབ་འབྲས་དང་མ་འོངས་པའི་ཆོང་རའི་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ།

བོད་སྐད་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་གྱི་བདེ་ཆད་ལ་ཞིབ་འཚུག་དང་གསར་སྒྲེལ་གཏོང་བ་ལ་དཔལ་
འབྱོར་གྱི་སྤྲོད་ནས་བཤད་ན་གསར་སྒྲེལ་གྱི་རིན་ཐང་ཏུ་ཅང་ལྷན། གང་ཡིན་ཟེར་ན་དེས་བོད་ཡིག་གི་
སྒྲིག་རྒྱལ་ཆོག་མཛོད་དང་། བོད་ཡིག་གི་ཤེས་བྱའི་མཛོད་ཀྱི་མ་ལག་གསལ། བོད་བྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་མ་
ལག་ཆད་བའི་ཡིག་སྒྲུབ་འབྲུལ་འཁོར་ལ་སོགས་ཐེ་བའི་སྒྲིག་རྒྱལ་རྩིས་འཁོར་གྱི་དངོས་སྦྱོད་མཉེན་
ཆས་ལ་ཞིབ་འཚུག་དང་གསར་སྒྲེལ་གཏོང་བར་མྱར་གཞི་རང་བཞིན་གྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ལྷན་འདུག ཆ་
འཕྲིན་ལག་རྩལ་གྱིས་བོད་ཡིག་གི་བདེ་ཆད་གཞི་གྲངས་ཀྱི་མཛོད་གསར་སྒྲེལ་གཏོང་བ་དེ་ནི་བོད་སྐད་

གྱི་བད་ཅད་ཅན་ལྟ་བུ་ཡོང་བའི་བྱ་བའི་འཕྲུལ་རིམ་ལ་སྐྱལ་འདྲེན་ཐབས་པར་ལན་བ་ཡོད་པ་དང་།
 རྒྱལ་ཁབ་ཁྱེད་དུ་ཆ་འཕྲིན་ལག་ཅུལ་བརྗེ་རིམ་བྱེད་པའི་ཐད་བྱུང་བའི་གོ་བ་ལེན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དང་།
 གོ་ལོག་ཐབས་པར་གཞིལ་ཐབས་བྱས་ཏེ། བོད་ཡིག་ཆ་འཕྲིན་དར་བའི་སྒྲིཊ་ཆོག་གི་ཁྱེད་དང་ཕྱི་རྒྱལ་
 གྱི་བསམ་སྒྲོ་བརྗེ་རིམ་བྱེད་པའི་ཁྱོད་དུ་དམིགས་བསམ་གྱི་རྒྱས་པ་འདོན་སྤྲེལ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན་ནོ།

སྒྲིག་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་གྱི་ཆ་འཕྲིན་དར་བད་ཅད་གྱི་ཆོག་མཛོད་དང་བད་ཅད་གཞི་གྲངས་གྱི་མཛོད་
 གྱི་མ་ལག་གཙོ་བོ་ནི་ཆ་འཕྲིན་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་། བོད་གྱི་ཤེས་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་། ཡང་ན་
 དགོན་པ་དང་བོད་ས་ཁུལ་གྱི་རིམ་པ་སོ་སོའི་སྤྱིད་གཞུང་དང་། ཁེ་ལས་དང་དོན་ལས་སམ་ལས་ཁུངས་
 ཆོག་གི་པ་སོགས་དང་། རྒྱ་རྒྱལ་དུ་བོད་གྱི་ཤེས་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་ལས་ཁུངས་དང་། དེ་དང་
 འབྲེལ་ཡོད་གྱི་ཞིབ་འཇུག་མི་སྣ་ལ་གོ་བ་ལེན་དགོས། ཁྱེད་པར་དུ་དགོས་མཁོ་གསར་བ་དཔེར་ན་
 བོད་ཡིག་གི་སྒྲིག་རྒྱལ་ཆོག་མཛོད་དང་། བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་ཡིག་རྒྱུར་འབྲུལ་འཁོར་ལ་སོགས་གྱི་
 མཉེན་ཆས་ཐོན་རྒྱས་གསར་སྤྲེལ་དུ་གཏོང་བ། དེ་མིན་བོད་གྱི་རང་བྱུང་གི་སྐད་བད་ཆོག་གི་པར་
 ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱ་སོགས་ལ་བཤད་པ་ཡིན་ཞིང་། བོད་ས་ཁུལ་གྱི་སྒྲོབ་གསོ་དང་ ④འབྲོད་བརྟེན།
 གསར་འབྱུང་། རྒྱུད་བརྒྱུགས། དཔེ་སྟུན། ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་སོགས་དཔལ་འབྱོར་དང་
 རིག་གནས་གྱི་ཐད་འཇུགས་སྒྲིན་བྱེད་པ་ལ་ཆོང་རའི་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ལྟ་བུ་ལ། ལུང་ལྗོངས་རྒྱ་
 ཆེར་འདོན་སྤྲེལ་བྱེད་པའི་ཐབས་རྒྱས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་ཁྱོད་ལུང་ལྗོངས་ལྟག་འཇུགས་སྒྲིན་
 བྱེད་རྒྱལ་ཡང་རྒྱས་པ་འབྱུང་དུ་ཐོན་ལུང་པ་དེ་སྒྲིས་མ་དགོས་པ་ཡིན། (རྒྱུད་ཆའི་དགོ་འདུན།)

①འབྲེལ་བཤད། 1995ལོའི་ཟླ་9པའི་ནང་པེ་ཅིན་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་བོད་སྐད་བད་ཅད་ཅན་
 ལྟ་བུ་ཡོང་ལུ་ཡོན་ལྟན་ཁང་ཚུགས་པ་མ་ཟད་སྐབས་དང་བོའི་བྱ་བའི་ཆོག་གི་འདུ་སྐོར་སྤེལ་བ་
 ལ་ལས་བགོས་གནང་། དེ་རྗེས་བོད་ལྗོངས་དང་། མཚོ་སྔོན་གྱིས་སྒྲིག་རྒྱལ་ཅིས་འཁོར་དང་། ཆོང་
 པའི་དཔལ་འབྱོར་ཐད་གྱི་བད་ཅད་མིང་ཆོག་སོ་སོར་ལུང་བརྒྱུགས་བྱས་ནས་བསམ་འཆར་བསྟན་ལེན་